

УДК 342.951:351.74(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.101>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЙОГО В УКРАЇНІ

Шишкарьова О.Г.,

*викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін
Донецького державного університету внутрішніх справ*

ORCID: 0009-0000-0086-6486

e-mail: elena081983@gmail.com

Шишкарьова О.Г. Зарубіжний досвід оцінювання ефективності поліцейської діяльності та можливості його запровадження в Україні.

Стаття присвячена дослідженню зарубіжного досвіду оцінювання ефективності поліцейської діяльності, аналізу можливості застосування його в Україні. Зокрема, досліджено зарубіжний досвід оцінювання ефективності поліцейської діяльності таких країн як Австрія, Великобританія, Естонія, Канада, Латвія, Литва, США, Франція, та можливості його запровадження в Україні. Особливу увагу приділено методикам оцінки, що поєднують кількісні та якісні показники роботи поліції. Автори вказують на важливість внутрішнього й зовнішнього контролю, де вагоме місце займає громадський контроль, що забезпечується шляхом опитувань, звітності та інших форм взаємодії з населенням. Досвід зарубіжних країн також охоплює використання статистичних звітів про злочинність, таких як у США та Австрії, які дозволяють не лише оцінювати роботу поліції, але й підвищувати рівень довіри до правоохоронних органів. Зроблено висновок про те, що запровадження бальної системи оцінювання ефективності діяльності доцільно застосовувати при персональній оцінці діяльності кожного працівника поліції. На підставі проведеного дослідження нами зроблено висновок про те, що у всіх проаналізованих нами зарубіжних країнах на сьогоднішній день велика увага приділяється проведенню оцінювання ефективності поліцейської діяльності, що обумовлено соціальним призначенням її діяльності, проте, враховуючи існуючу правову систему, організаційно-правові засади діяльності поліцейських підрозділів, прийнятну систему управління ними, критерії такої оцінки різняться. Крім того, нами встановлено, що певні форми оцінювання поліцейської діяльності, зокрема такі як опитування населення та підготовка щорічних звітів про поліцейську діяльність є властивими як для національної, так і для більшості зарубіжних поліцейських систем. В результаті узагальнення зарубіжного досвіду

оцінювання ефективності поліцейської діяльності запропоновано використання таких позитивних питань, а саме: запровадження в Україні зазначеного досвіду США, адже наявність таких «Карт злочинності»; використання в діяльності новоствореного Департаменту головної інспекції та дотримання прав людини Національної поліції України позитивного досвіду діяльності Інспекції у справах поліції (Великобританія), зокрема, у питаннях оцінюванні якості надання поліцейських послуг.

Ключові слова: поліція; поліцейська діяльність; ефективність поліцейської діяльності; оцінювання ефективності поліцейської діяльності; класифікація; зарубіжний досвід.

Shyshkarova O.G. Foreign experience of evaluating the effectiveness of police activity and the possibility of its implementation in Ukraine.

The article is devoted to the study of foreign experience in assessing the effectiveness of police activities and the analysis of the possibility of its application in Ukraine. In particular, the author examines the foreign experience of evaluating the effectiveness of police activities in such countries as Austria, Great Britain, Estonia, Canada, Latvia, Lithuania, the USA, France, and the possibility of its implementation in Ukraine. Particular attention is paid to evaluation methods that combine quantitative and qualitative indicators of police performance. The authors point out the importance of internal and external control, with a significant role for public control, which is ensured through surveys, reporting and other forms of interaction with the public. The experience of foreign countries also includes the use of statistical reports on crime, such as in the United States and Austria, which allow not only to assess the work of the police but also to increase the level of trust in law enforcement agencies. It is concluded that the introduction of a point-based performance evaluation system should be applied to the personal assessment of each police officer.

Based on the study, we conclude that in all foreign countries analyzed by us, today much attention is paid to the assessment of the effectiveness of police activities, which is due to the social purpose of its activities, but, given the existing legal system, organizational and legal framework for the activities of police units, and the adopted system of their management, the criteria for such assessment differ. In addition, we have found that certain forms of police performance evaluation, such as public opinion polls and annual reports on police performance, are common to both national and most foreign police systems. As a result of summarizing foreign experience in assessing the effectiveness of police activities, the author suggests using the following positive issues, namely: introduction of the above-mentioned US experience in Ukraine, since such 'Crime Maps' are available; use of the positive experience of the HM Inspectorate for Constabulary (UK) in the activities of the newly established Department of the Main Inspectorate and Human Rights of the National Police of Ukraine, in particular, in assessing the quality of police services.

Key words: police; police activity; effectiveness of police activity; evaluation of the effectiveness of police activity; classification; foreign experience.

Постановка проблеми. Сучасні дослідження поліцейської діяльності, особливо в умовах євроінтеграційних процесів нашої країни, безумовно повинні враховувати досягнення компаративістських досліджень в цій сфері [1, с. 200].

Дослідження зарубіжного досвіду оцінювання ефективності поліцейської діяльності, на нашу думку, є особливо актуальним питанням в контексті реформування правоохоронної системи України, оскільки в умовах сучасних викликів особливо важливим є вивчення, запозичення та адаптування найкращих практик, які вже довели свою ефективність в інших країнах. Слід зазначити, що зарубіжна практика функціонування поліцейських систем пропонує різноманітні методики оцінювання діяльності поліції, що охоплюють як кількісні, так і якісні показники поліцейської діяльності. Це дозволяє не лише об'єктивно оцінювати результативність роботи поліції, але й виявляти слабкі сторони та виробляти дієві та ефективні заходи удосконалення поліцейської діяльності, підвищення її ефективності. Для України, яка знаходиться на шляху до побудови прозорої та ефективної правоохоронної системи, впровадження таких підходів може стати ключовим кроком у підвищенні довіри громадян до поліції.

Враховуючи позитивні результати застосування подібних практик у країнах з розвинутою системою правопорядку, дослідження можливостей їх адаптації в Україні є своєчасним та необхідним.

Метою статті є дослідження та узагальнення зарубіжного досвіду оцінювання ефективності поліцейської діяльності та визначення можливості його запровадження в Україні.

Стан опрацювання проблематики. Окремим питанням дослідження зарубіжного досвіду оцінювання ефективності поліцейської діяльності в своїх роботах приділено увагу такими вченими, як: К.Л. Бугайчук, М.Г. Колодяжний, М.В. Лошицький, А.В. Новіченко, А.М. Сердюк, І.О. Святокум, В.В. Чумак, М.В. Фільштейн та іншими. Не применшуючи їх наукової цінності їх праць, зазначимо, що подальше дослідження цієї проблематики не втрачає своєї актуальності.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи зарубіжний досвід оцінювання ефективності поліцейської діяльності ми спиралися на вже наявні науково-методологічні розробки вчених в Україні та зарубіжних вчених.

Однією із складових в оцінці діяльності поліції зарубіжних країн є внутрішній і зовнішній контроль. Так, в США, Німеччині, Великобританії, Австрії, Китаї до внутрішнього виду відносять відомчий та громадський контроль. Відомча спрямованість властива контролю, який здійснюється керівниками та посадовими особами спеціально створених підрозділів за допомогою повсякденних перевірок діяльності працівників поліції. Соціальна спрямованість характерна для громадського контролю, формами реалізації якого є: регулярні опитування громадян щодо роботи поліцейських; систематичні звіти посадових осіб поліції перед населенням; громадський моніторинг проблем в області правопорядку; громадське обговорення тощо [2, с. 146].

Зазначимо, що такі ж самі форми громадського контролю властиві і в Україні при оцінці ефективності поліцейської діяльності, які визначені у Законі України «Про Національну поліцію» [3]. Не дивлячись на наявність альтернативних форм громадського контролю в базовому законі, зазначимо, що в ч. 3 ст. 11 зазначено, що саме «рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції» [3].

В юридичній літературі зазначається, що під час оцінки рівня поліцейського обслуговування ключовим елементом визначається опитування населення, яке стосується задоволеності роботою поліції [4, с. 126], оскільки саме в Законі України «Про Національну поліцію» чітко визначено вимогу проведення такого опитування незалежними соціологічними службами.

На думку деяких авторів результати соціологічних опитувань населення відображають їх суб'єктивне ставлення до поліції, зумовлене, насамперед, досвідом безпосереднього спілкування та особливостями концептуалізації діяльності поліції загалом.

Підтримуючи таку позицію, Л.В. Калашнікова, І.В. Грабовець, Ю.В. Візниця, В.О. Чорна наголошують, що більшість соціологічних досліджень вимірюють п'ять основних груп соціальних показників: 1) безпечність життя (суб'єктивне сприйняття рівня злочинності, її динаміка; рівень тривожності, зокрема страх стати жертвою злочину тощо); 2) оцінка ефективності правоохоронних органів (суб'єктивне сприйняття успішності виконання конкретних покладених на них завдань, схвалення роботи); 3) довіра до правоохоронних органів; 4) взаємодія з працівниками поліції; 5) проблеми правозастосування на рівні громади [5, с. 12].

Отже, вищеназвані показники оцінювання ефективності поліцейської діяльності по праву можна назвати соціальними, оскільки вони відображають соціальний ефект від реалізації завдань поліцейської діяльності.

Не дивлячись на те, що в багатьох країнах світу в основу оцінки ефективності діяльності поліції покладено рівень довіри населення до поліції, ступень задоволеності наданням поліцейських послуг, це не виключає існування й інших форм, які в залежності від конкретної поліцейської системи охоплюють різні показники поліцейської діяльності, які в науковій літературі іноді іменуються відомчими, оскільки вони визначаються керівництвом конкретної поліцейської структури з урахуванням пріоритетів їх поліцейської діяльності.

Так, наприклад, в США стандарти оцінки визначаються показниками дев'яти основних напрямів правоохоронної діяльності:

- основні завдання підрозділу, взаємодія з іншими правоохоронними органами;
- організація діяльності підрозділу, управління й адміністрування;
- структура особового складу;
- організація безпосередньої роботи з кадрами;
- оперативна діяльність;
- супровід і підтримка;
- діяльність із забезпечення безпеки дорожнього руху;
- діяльність з утримання арештованих та їх конвоювання;
- допоміжні і технічні служби [6, с. 140].

Одним із основних критеріїв оцінки в США, зазначає А.В. Новіченко, є відомчий показник – розслідування злочинів. На думку законодавців США, зазначений показник є вторинним після громадської думки щодо роботи поліції, так як кількість злочинів залежить від багатьох факторів, в тому числі не пов'язаних з діяльністю поліції, тому вважається, що дані про розкриття злочинів не дають достовірної картини про ефективність діяльності поліції [2, с. 147].

Як відомо, у в США щорічно оприлюднюється звіт про рівень злочинності в країні, який зби-

рається за допомогою Уніфікованої програми звітності про злочини (*прим.* – мовою оригіналу The Uniform Crime Reporting Program), яка є загальнонаціональною спільною статистичною програмою 18000 правоохоронних органів, які добровільно надають інформацію про злочини, які віднесені до їх компетенції. На нашу думку, оприлюднення такого звіту напряду впливає на рівень довіри населення до поліції та ступінь його задоволеності поліцейською діяльністю.

Схожим є і досвід Австрії, де відповідно до ст. 93 Закону про поліцію безпеки Федеральний уряд зобов'язаний щорічно представити доповідь про внутрішню безпеку, яка містить звіт про реалізацію зазначеного закону за минулий рік, в якому представлено інформацію про основні напрямки діяльності правоохоронних органів. На додаток до цих зобов'язань, Звіт про безпеку має на меті представити досягнення співробітників Федерального міністерства внутрішніх справ у служінні австрійському народу. Водночас він є основою для розгляду викликів, що стоять перед Федеральним міністерством внутрішніх справ і поліцією. Крім того, названий звіт є важливим елементом управлінського циклу Федерального міністерства внутрішніх справ [7].

Як бачимо, аналогічна практика існує і в Україні, оскільки відповідно до ст. 86 Закону України «Про Національну поліцію» керівники поліції та керівники територіальних органів поліції раз на рік готують та опубліковують на офіційних веб-порталах органів поліції звіт про діяльність поліції з метою інформування громадськості [3].

Зазначимо, що окрім загального звіту про рівень злочинності в США також запроваджено так звані геолокаційні проекти на кшталт «Карта злочинності», що представляє собою автоматизовану систему збору даних поліцейської кримінально-правової звітності про злочинність та злочинців. Іншими словами, «Карта злочинності» є своєрідним віддзеркаленням (у кримінологічному розумінні) географії та топографії сучасної американської злочинності. Представлений сервіс дозволяє підвищити кримінологічну поінформованість громадян про найбільш криміногенні райони різних міст з метою зменшення рівня віктимізації населення [8, с. 83].

Ми вважаємо, позитивним є запровадження в Україні зазначеного досвіду США, адже наявність таких «Карт злочинності», які, на нашу думку, повинні бути у відкритому доступі громадян, надасть їм можливість реально оцінювати безпечність середовища, створеного поліцією, і безпосередньо висловлювати свою позицію щодо задоволеності надання поліцейських послуг на конкретній території.

Загальна ефективність поліцейської діяльності в Канаді вимірюється за такими параметрами:

- відсоток канадців, які задоволені роботою поліції щодо створення безпечної держави та охорони прав громадян;
- індекс «тяжкості» злочинних проявів (зокрема, аналізу піддаються всі кримінальні правопорушення, у тому числі у сфері безпеки дорожнього руху та протидії наркозлочинності);
- загальний показник (рейтинг) злочинності в Канаді на 100 000 населення [9, с. 12].

В спеціалізованій літературі зазначається, що в багатьох країнах світу застосовується шкальні моделі оцінки діяльності поліції, сутність яких полягає у формуванні переліку показників діяльності поліції, кожен з яких оцінюється за встановленою шкалою балів (напр., від 0 до 2) [10, с. 170].

На нашу думку, запровадження бальної системи оцінювання ефективності діяльності доцільно застосовувати при персональній оцінці діяльності кожного працівника поліції, наприклад при визначенні його результатів діяльності для обрахування щомісячного преміювання.

Відповідно до Акту про поліцію 1996 року, основним органом, що здійснює оцінку роботи поліції в Англії та Уельсі є Інспекція у справах поліції (у Шотландії діє окрема Інспекція у справах поліції в Шотландії, у Північній Ірландії даний орган проводить інспектування за запрошенням). Даний орган є одним з чотирьох інспекцій у сфері правоохоронної діяльності (інші три – Інспекція у справах прокуратури, Інспекція у справах пробації та Інспекція у справах в'язниць). У діяльності Інспекції використовується низка форм оцінки діяльності поліції [11, с. 25].

На нашу думку, у структурі Національної поліції України аналогічні повноваження виконуються новоствореним Департаментом головної інспекції та дотримання прав людини.

Відповідно до Положення про Департамент головної інспекції та дотримання прав людини Національної поліції України цей підрозділ є самостійним структурним підрозділом центрального органу управління поліції (далі – ЦОУП), який здійснює контроль за службовою діяльністю структурних підрозділів ЦОУП, територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції України, закладів та установ, що належать до сфери управління Національної поліції (далі – органи (підрозділи) поліції), сприяє вдосконаленню їх службової діяльності та зміцненню службової дисципліни, а також здійснює реалізацію державної політики у сфері дотримання прав людини під час надання поліцейських послуг та є уповноваженим підрозділом з питань дотримання гендерної рівності [12].

Як бачимо, одним із головних завдань зазначеного підрозділу є здійснення так званого відомчого оцінювання ефективності поліцейської діяльності.

Вважаємо, що в діяльності Департаменту головної інспекції та дотримання прав людини доцільним буде запровадження позитивного досвіду діяльності Інспекції у справах поліції (Великобританія), зокрема, у питаннях оцінювання якості надання поліцейських послуг.

Дослідження щодо оцінювання ефективності діяльності поліції Великобританії свідчать, що характерною ознакою є залучення громадськості до широкого кола завдань, які починаються від розробки правил і визначення пріоритетів роботи поліції. Тому територіальні громади, громадські формування визнаються партнерами влади. Зокрема, для підготовки планів та оцінки результатів роботи поліції створюються спільні з громадськістю робочі органи (комісії, робочі групи). Більш того, у Великобританії запроваджена вимога, щоб кожен підрозділ поліції мав у щорічному плані розділ удосконалення «якості роботи». Через кожні п'ять років реалізації програми проводиться інспектування підрозділів. Обов'язковою складовою ефективності діяльності поліції є використання нею бюджетних коштів та інших надходжень на здійснення правоохоронної діяльності. Економічна ефективність є обов'язковим розділом у звітах керівників різних поліцейських структур [13, с. 81-82].

Діяльність поліції Франції, як і багатьох інших органів державної влади, оцінюється передусім для визначення ступеню виконання завдань, що висуваються перед нею урядом (відомі як міністерські місії). При цьому, французький підхід до оцінки поліції передусім фокусується на ефективності використання нею бюджетних коштів. Так, звіт про ефективність діяльності поліції та проєкт діяльності на наступний рік (як і інших органів державної влади) додається до проєкту бюджету; ці документи виступають обґрунтуванням бюджетних призначень [11, с. 42].

Навряд чи такий підхід можна вважати вдалим, оскільки поліція може ефективно використовувати бюджетні кошти, при цьому це не означає, що ефективність її діяльності буде задовольняти населення і визначатися керівництвом на високому рівні.

К.Л. Бугайчук, І.О. Святокум, В.В. Чумак зазначають, що система поліції Франції відрізняється високим рівнем централізації, що відбивається й на системі її оцінки. Автори наголошують, що з метою визначення ступеня реалізації завдань, визначених Міністерством внутрішніх справ Франції місією «Безпека» та програмою «Національна поліція», «система оцінки використовує 5 цілей, що визначаються 16 індикаторами.

1. Ціль № 1. Об'єктивна оцінка стану попередження злочинності.

– індикатор 1.1. Динаміка кількості умисних злочинів та правопорушень проти здоров'я та кількості потерпілих від них;

– індикатор 1.2. Динаміка кількості злочинів і правопорушень проти власності.

2. Ціль № 2. Удосконалення діяльності служб, направлених на протидію правопорушенням.

– індикатор 2.1. Рівень розкриття (за видам злочинів).

– індикатор 2.2. Протидія каналам незаконного обігу наркотиків та незаконної імміграції.

– індикатор 2.3. Вартість вилучених кримінальних активів.

– індикатор 2.4. Використання поліцією технічних засобів та наукових знань.

– індикатор 2.5. Виконання поліцейськими завдань, не пов'язаних з їх безпосередніми функціональними обов'язками.

– індикатор 2.6. Виконання поліцейськими завдань за межами поліцейської дільниці.

– індикатор 2.7. Час реагування поліції у нічний час.

3. Ціль № 3. Оптимізація використання мобільних сил.

– індикатор 3.1. Індекс використання мобільних сил на близьких відстанях.

– індикатор 3.2. Кількість днів, втрачених у зв'язку із задіянням мобільних сил на далекі відстані.

4. Ціль № 4. Удосконалення протидії дорожньо-транспортним пригодам.

– індикатор 4.1. Кількість загиблих у дорожньо-транспортних пригод.

– індикатор 4.2. Індекс ефективності застосування тесту на алкоголь.

– індикатор 4.3. Індекс ефективності застосування тесту на вживання наркотичних речовин.

– індикатор 4.4. Індекс ефективності контролю швидкісного режиму.

5. Ціль № 5. Оптимізація використання ресурсів.

– індикатор 5.1. Рівень забезпеченості автотранспортом» [11, с. 43-44].

Як бачимо, в зазначеній системі оцінювання поліцейської діяльності відсутні показники, що характеризують громадську думку, рівень задоволеності населення ефективністю надання поліцейських послуг. Саме тому, в науковій літературі зазначений підхід піддається критиці [14, с. 334].

Досліджуючи поліцейські органи прибалтійських держав М.В. Фільштейн пише: «В латвійській, литовській та естонській поліції створюються умови, що виключають зростання корупції в поліцейському середовищі. Зразу ж після створення національної поліції, керівництво

Латвії, Литви та Естонії поліції відмовилося від показників, що були встановлені в радянській міліції. В цих країнах дійшли обґрунтованого висновку про те, що існуюча система оцінки роботи поліцейського органу в цілому та окремого підрозділу поліції наносить лише шкоду авторитету та ефективній діяльності поліції, коли реальна робота починає підмінятися імітацією роботи, підгонкою справних цифр. В ході проведення реформ правоохоронних систем Латвії, Литви та Естонії стало очевидним, що формальний статистичний підхід до оцінки діяльності поліції є одним із факторів корупції, коли для досягнення необхідних показників, що вимагаються «зверху», поліцейські та їх керівники йдуть на фальсифікацію статистичних даних, а часто на «заохочення», підкуп осіб, від яких залежать формування «справної» статистика виконаної роботи, наприклад, статистика розкриття злочинів» [15, с. 195-196].

Наголосимо, що відмова від оцінки поліцейської діяльності лише за кількісними показниками, була покладена в основу і при реформуванні міліції в Україні, однак, на нашу думку, не доцільно взагалі виключати кількісні показники із загальної системи оцінювання поліцейської діяльності. З огляду на це, підтримуємо позицію вчених, які пропонують здійснювати оцінку ефективності поліцейської діяльності за системою кількісно-якісних параметрів, виходячи з характеристики їхніх властивостей [6, с. 141; 16, с. 214].

Підсумовуючи зазначимо, що нами цілком підтримується позиція вчених, які зазначають, що у низці держав оцінка діяльності поліції здійснюється у двох вимірах: з одного боку, порівняння поліцейських підрозділів з точки зору відповідності прийнятим на рівні держави стандартам діяльності, з іншого – виконання місцевими підрозділами певних планових документів, прийнятих на місцевому рівні, з урахуванням особливостей соціально-економічного розвитку, криміногенної ситуації тощо [11, с. 46].

Висновки. На підставі проведеного дослідження нами зроблено висновок про те, що у всіх проаналізованих нами зарубіжних країнах на сьогоднішній день велика увага приділяється проведенню оцінювання ефективності поліцейської діяльності, що обумовлено соціальним призначенням її діяльності, проте, враховуючи існуючу правову систему, організаційно-правові засади діяльності поліцейських підрозділів, прийняту систему управління ними, критерії такої оцінки різняться. Крім того, нами встановлено, що певні форми оцінювання поліцейської діяльності, зокрема такі як опитування населення та підготовка щорічних звітів про поліцейську діяльність є властивими як для національної, так і для більшості зарубіжних поліцейських систем.

В результаті узагальнення зарубіжного досвіду оцінювання ефективності поліцейської діяльності вважаємо за доцільне використання в Україні таких позитивних практик, а саме:

– запровадження наведеного досвіду США, в частині використання «Карт злочинності», які, на нашу думку, повинні бути у відкритому доступі громадян, надасть їм можливість реально оцінювати безпечність середовища створеного поліцією і безпосередньо висловлювати свою позицію щодо задоволеністю надання поліцейських послуг на конкретній території;

– використання в діяльності новоствореного Департаменту головної інспекції та дотримання прав людини Національної поліції України позитивного досвіду діяльності Інспекції у справах поліції (Великобританія), зокрема, у питаннях оцінюванні якості надання поліцейських послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Головков О.М. Зарубіжний досвід організації діяльності інституту дільничних офіцерів поліції (компаративістське дослідження). *Міжнародний науковий журнал «Верховенство права»*. 2017. № 4. С. 200–208.
2. Новіченко А.В. Оцінка діяльності поліції: зарубіжний досвід. *Захист та дотримання прав громадян органами Національної поліції України в умовах воєнного стану* : тези доп. учасників наук.-практ. конф. м. Вінниця, 7 грудня 2022 року / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС, 2022. С. 146–148.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n51> (дата звернення: 02.09.2024).
4. Волошина О.В. Зарубіжний досвід ефективної комунікації в діяльності поліцейських. *Ûridična psihologija*. 2018. № 2 (23). С. 123–135.
5. Kalashnikova L.V., Hrabovets I.V., Viznytsya Y.V., Chornac V.O. Evaluation of police activity as an indicator of public safety: the experience of empirical research in Ukraine. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. 2022. Vol. 1049. Issue 1. P. 1–14.
6. Охрімченко І. Оцінка ефективності діяльності органів і підрозділів Національної поліції України: погляд на проблему. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 139–144.
7. Sicherheitsbericht / Bundesministerium Inneres. URL: <https://www.bmi.gv.at/508/start.aspx> (дата звернення: 02.09.2024).
8. Колодяжний М.Г. Сучасний зарубіжний досвід громадського впливу на злочинність : монографія / за ред. В.В. Голіни. Х. : Право, 2017. 252 с.
9. Лошицький М.В. Щодо досвіду поліцейської діяльності США, Великобританії та Канади. *Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративного процесу в Україні* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. м. Дніпропетровськ, 29 травня 2015 року. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. С. 11–14.
10. Leblanc, Marc. Techniques modernes de gestion et d'évaluation de la police / Marc Leblanc et al. *Police, culture et société. Textes réunis et présentés par Denis Szabo*. Montréal: Les Presses de l'Université de Montréal, 1974. Pp. 159–199.
11. Закордонний досвід оцінки ефективності поліцейської діяльності та перспективи його використання в Україні : наук.-метод. рек. / К.Л. Бугайчук, І.О. Святокум, В.В. Чумак. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 52 с.
12. Про затвердження Положення про департамент головної інспекції та дотримання прав людини Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 16 травня 2023 р. № 400. URL: <http://surl.li/eutalx> (дата звернення: 02.09.2024).
13. Лупало О.А. Оцінка ефективності діяльності національної поліції України: адміністративно-правові аспекти. *Правове регулювання економіки*. 2019. № 18. С. 73–85.
14. Roche, S. Performance Management in France: A Police or an Electoral Issue? *Policing*. 2008. Volume 2. № 3. P. 331–335.
15. Фільштейн М.В. Поліцейські органи Прибалтійських держав-членів Європейського Союзу (Латвія, Литва, Естонія): організація та правове забезпечення діяльності в сфері внутрішніх справ: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07 / Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Київ, 2016. 228 с.
16. Дронік Д.С., Мердова О.М. Адміністративно-правові засади діяльності патрульної поліції в Україні : монографія. Київ : ВД «Дакор», 2023. 252 с.